

Regler, begrepp och normativa system (7,5 hp)

Norms, concepts and normative systems 7,5 ECTS credits

Fastställd av Juridiska fakultetsnämndens forskningsutskott med stöd av 2 kap. 5 a § högskolelagen och 6 kap. 14 och 15 §§ högskoleförordningen den 15 oktober 2024.

Allmänt

Kursen omfattar 7,5 högskolepoäng och är en fördjupningskurs för forskarstuderande.

Förkunskapskrav

Tillträde till kursen har den som bedriver forskarstudier vid universitet eller högskola.

Kursens innehåll

Kursen syftar till att närmare undersöka hur man kan förstå, undersöka och använda olika konceptioner om normativa system i rättsvetenskapliga sammanhang samt analysera vilka beståndsdelar som finns inom ett sådant.

Det ligger i öppen dager för alla som sysslar med rättsvetenskap att alla former av juridisk verksamhet i sin tillämpning, tolkning inte är en endimensionell verksamhet där norm ställs mot en föregiven verklighet och bara tillämpas i ett föregivet system (kanske begränsat av vissa utpekade källor). Alla former av juridisk verksamhet förutsätter en betydligt mer mångfacetterad förståelse för hur tolkning och tillämpning går till, hur normer förhåller sig till varandra och hur juridiska frågor/problem skall problematiseras och lösas i såväl praktisk som teoretisk argumentation. Man är beroende av en uppsättning begrepp, föreställningar, förförståelser som reflekterar ett flerdimensionellt system. Oftast förutsätts att detta är baserat på någon form av rationalitet. Så snart man dekonstruerat en norm och dess tillämpning finner man att systemet är betydligt mera pluralistiskt än vad traditionella rättskällevärdar antyder.

Man kan med fördel använda olika normativa analysmetoder för att förklara hur argumentation, tolkning och rättsutveckling går till. Att avslöja eller försöka formulera hur ett sådant system lämpligen bör rekonstrueras och beskrivas är särskilt viktigt för den som ägnar sig åt rättsvetenskaplig verksamhet, som kan vara såväl tillbakablickande (utvärderande) som konstruktiv.

I litteraturen finns representanter från såväl de rent juridiska disciplinerna som de mer rätts- eller politiskfilosofiska disciplinerna, vilka alla har lämnat bidrag till hur man bäst kan beskriva innehållet i normativa system samt vilka olika beståndsdelar, komponenter som måste ingå i ett sådant (regler, principer, begrepp, allmänna läror, mål, värden, syften, institutionella fakta etc. etc.). För några uppenbara exempel på tongivande författare bör Tuori, MacCormick, Raz, Luhman och Habermas nämnas.

Vilket innehåll och vilken betydelse man tillskriver ett normativt system (som konstruktion) beror naturligtvis på en rad faktorer, bl.a. vilket ämne man undersöker, vilken infallsvinkel och frågeställning man har valt, huruvida man betraktar system som öppna eller slutna, huruvida det finns intresse av att ett system (i någon utsträckning) eftersträvar någon form av koherens, konsistens, rationalitet etc. etc. Hur ser sådana krav, begränsningar etc. i så fall ut? Det är frågor av detta slag som kursen syftar till att behandla. Genom att undersöka hur man kan se på olika frågor av ovan nämnt slag, kan man utveckla – och utvecklas i – sin förståelse av den materia man behandlar i sitt projekt. Är det t.ex. viktigt för mig att frågor, svar, lösningar, beskrivningar ”hänger ihop”? Varför, varför inte? Finns det utrymme att bejaka en öppenhet och dynamik i tolkningen och tillämpningen av våra rättsvetenskapliga frågor? Varifrån kan jag hämta stöd för hur rätten tolkas och rekonstrueras? Vilken betydelse har historiska rötter och genealogi för förståelsen/tolkningen av vad som är ”gällande”?

Hur man besvarar frågor av detta slag påverkar i icke ringa utsträckning hur man (på sitt område) menar att rätten identifieras och vad som gör en tolkning (uppfattning), en metod, ett argument ”gällande”, ”mer korrekt” etc.

Det förhållandet att kursdeltagarna kommer från olika juridiska ämnen blir en stor fördel, då det i diskussionen kan bidra till att belysa att det inte finns ett (enda) sätt att uppfatta ett normativt system. Genom att inse att normativa system kan ges olika beskrivningar beroende på ämne, kan man skapa ökad förståelse för vad som är viktigt just för sin egen rättsvetenskapliga verksamhet.

Kursens mål

Efter genomgången kurs ska studenterna, i sitt skrivande, ha förmåga att förhålla sig till det tankegods som analyserats under kursen och som erbjuder olika och alternativa synsätt för hur det komplexa begreppet ”system” kan förstås inom rättsvetenskapen.

Undervisning

Kursen ges på halvfart, under andra halvan av vårterminen, och omfattar ca tio seminarietillfällen. Vid alla tillfällen, utöver det första som introducerar kursen, är utgångspunkten texter av en eller flera författare som diskuteras utifrån olika teman och frågeställningar som deltagarna själva utformar.

Kurslitteratur

Till kursen sammanställs ett kompendium med utdrag ur olika relevanta författares texter i form av artiklar, kapitel ur böcker e.dyl. Omfånget är ca. 600-700 sidor.

Examination

Parallellt med seminarieserien löper författandet av en ca tiosidors text, som behandlar en given fråga och som också utgör underlag för examinationen. För godkänt betyg krävs aktiv närvaro samt författande av en godkänd promemoria.